

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : Η ΖΗΤΗΣΗ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΦΘΙΝΟΥΣΑΣ ΤΗ ΜΗ ΑΝΑΛΟΓΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο – Ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ	34
ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	39
ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ	48
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	94

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Κεφάλαιο 1ο

“Βασικές Οικονομικές Έννοιες”

Ενότητα Ι: Θεωρία

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΕΝΝΟΙΕΣ

Αντικείμενο: της Οικονομικής Θεωρίας (ή της Οικονομικής Επιστήμης ή της Πολιτικής Οικονομίας) είναι η διερεύνηση των οικονομικών ζητημάτων και προβλημάτων που δημιουργούνται μέσα σε μια Κοινωνία. Τα προβλήματα αυτά κατατάσσονται από τους οικονομολόγους σε τέσσερις ευρύτερες, μα στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους κατηγορίες,

α) Τί θα παραχθεί, σε ποιές ποσότητες, σε πόσο χρονικό διάστημα (δηλαδή σε μια δοσμένη χρονική βαθμίδα, π.χ. 12 μήνες) με δεδομένους πάντα τους οικονομικούς πόρους;

β) Με ποιόν τρόπο θα παραχθεί η παραπάνω ποσότητα προϊόντων (δηλαδή ποιού τύπου τεχνολογία παραγωγής θα χρησιμοποιηθεί);

γ) Πώς θα κατανεμηθούν τα προϊόντα της παραγωγικής διαδικασίας στα μέλη της κοινωνίας;

δ) Πώς θα βελτιωθεί η τεχνολογία της οικονομίας και πώς θα δημιουργηθούν οι όροι για την οικονομική της ανάπτυξη;

***Σημείωση:** Ακόμα και σε μια υποθετική οικονομία που απαρτίζεται μονάχα από ένα άτομο (όπως του *Ροβινσώνα Κρούσου* στο ομώνυμο διήγημα του Daniel Defoe ή στον *Ναυαγό* με τον Tom Hanks για ένα πιο σύγχρονο παράδειγμα) τα παραπάνω ερωτήματα, εκτός φυσικά του τρίτου, απαιτείται να απαντηθούν. Ωστόσο, ακόμα και σε αυτήν, την ξεκάθαρα μυθοπλαστική οικονομία του Ροβινσώνα Κρούσου, αμέσως μετά την άφιξη του Παρασκευά, ο ήρωας καλείται να απαντήσει και στο ερώτημα της διανομής των προϊόντων. Η βασική διαφοροποίηση της οικονομίας του Κρούσου, είναι πως οι αποφάσεις λαμβάνονται από τον ίδιο, σε αντίθεση με τις μεγάλες δυτικές κοινωνίες, όπου τα ερωτήματα απαντώνται μέσα από την αλληλεπίδραση του μηχανισμού της αγοράς (Ζήτηση και Προσφορά) και της κρατικής πολιτικής. Στο μάθημα μας θα αναλύσουμε τις λειτουργίες του μηχανισμού της αγοράς, επιχειρώντας να κατανοήσουμε τις διαδράσεις μεταξύ προσφοράς και ζήτησης.

Τα οικονομικά αγαθά γίνονται αντικείμενα συναλλαγής στην Αγορά, η οποία περιλαμβάνει τον χώρο, αλλά και τα μέσα με τα οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί μια αγοραπωλησία.

Παραγωγικοί Συντελεστές

Με τον όρο παραγωγική διαδικασία εννοούμε τους τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος μετασχηματίζει την ύλη για να της δώσει χρήσιμη μορφή. Τα στοιχεία που συντελούν (υποβοηθούν) στην παραγωγική διαδικασία, οι οικονομολόγοι τα ονομάζουν παραγωγικούς συντελεστές ή παραγωγικά μέσα. Οι παραγωγικοί συντελεστές χωρίζονται σε τρεις ευρύτερες κατηγορίες:

α) **Έδαφος ή Γη**: Περιλαμβάνει το σύνολο του φυσικού πλουτοπαραγωγικού πλούτου. Δηλαδή τους πόρους που προέρχονται απευθείας από την εκμετάλλευση της φύσης (π.χ. έδαφος, υπέδαφος, θάλασσες, κ.λπ.)

β) **Εργασία**: Οποιοδήποτε τύπου προσπάθεια καταβάλει ο άνθρωπος (νοητική ή σωματική) για να παράγει αγαθά και υπηρεσίες, καλείται εργασία. Ο παραγωγικός συντελεστής εργασία είναι ο σημαντικότερος για την ολοκλήρωση της παραγωγικής διαδικασίας.

γ) **Κεφάλαιο**: Περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία για την παραγωγή άλλων αγαθών (ο συντελεστής Κεφάλαιο περιλαμβάνει τα μηχανήματα, τα κτήρια, τις παραγωγικές εγκαταστάσεις, τα εργαλεία κ.α.). Για τον λόγο αυτό τα προϊόντα που εντάσσονται στον παραγωγικό συντελεστή κεφάλαιο καλούνται **παραχθέντα μέσα παραγωγής**.

Πέραν των παραπάνω βασικών παραγωγικών συντελεστών κάποιοι οικονομολόγοι θεωρούν πως υπάρχει και ένας τέταρτος συντελεστής, η επιχειρηματικότητα. **Επιχειρηματικότητα** είναι η προσπάθεια που επενδύει ένας συγκεκριμένων χαρακτηριστικών άνθρωπος (επιχειρηματίας) προκειμένου ι) Να συνδυάσει τους παραγωγικούς συντελεστές με σκοπό να οργανώσει την παραγωγική διαδικασία και ιι) να λάβει αποφάσεις που αφορούν την χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών και την παραγωγή νέων προϊόντων.

***Σημείωση**: Ο χαρακτηρισμός της επιχειρηματικότητας σαν τέταρτος και ξέχωρος, σε σχέση με τους προηγούμενους τρεις, παραγωγικός συντελεστής, βασίζεται στην

ύπαρξη του ρίσκου που αναλαμβάνει κάποιος όταν παίρνει αποφάσεις καθοριστικές για την ύπαρξη μιας επιχείρησης. Παρόλα αυτά κάποιοι οικονομολόγοι υποστηρίζουν πως η επιχειρηματικότητα είναι ένα είδος νοητικής διεργασίας και συνεπώς πρέπει να περιλαμβάνεται στον παραγωγικό συντελεστή Εργασία.

Το Κύριο Οικονομικό Πρόβλημα

Είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε (ακόμα και αν δεν έχουμε καμία σχέση με τα Οικονομικά) πως οι παραγωγικοί συντελεστές είναι πεπερασμένοι και βρίσκονται σε μια σταθερή στενότητα (ανεπάρκεια). Συνεπώς και τα αγαθά που παράγονται μέσα από την παραγωγική διαδικασία (μέσα από την χρήση των συντελεστών παραγωγής) βρίσκονται επίσης σε μια σταθερή στενότητα, καθώς παράγονται σε περιορισμένες ποσότητες. Από την άλλη πλευρά όμως οι ανάγκες είναι απεριόριστες και ακόρεστες. Ως εκ τούτου, το **Οικονομικό Πρόβλημα** που τίθεται είναι ότι δεν μπορούν να ικανοποιηθούν όλες οι ανάγκες από την στιγμή που ο όγκος των παραγόμενων αγαθών είναι πεπερασμένος. Η έλλειψη αγαθών είναι μια πραγματικότητα που απασχολεί μόνιμα κάθε τύπο οικονομίας από την αρχαιότερη μέχρι και την σύγχρονη.

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Υποθέσεις για τις παραγωγικές ικανότητες της Οικονομίας

1. Η Οικονομία παράγει δυο μονάχα αγαθά (στο παράδειγμα του βιβλίου Ψωμί και Όπλα).
2. Η Οικονομία χρησιμοποιεί όλους τους παραγωγικούς συντελεστές που έχει στην διάθεση της, με τον κάθε παραγωγικό συντελεστή να αποδίδει το μέγιστο των δυνατοτήτων του (ορθολογική χρήση των παραγωγικών συντελεστών).
3. Η τεχνολογία παραγωγής είναι δεδομένη για κάθε συνδυασμό εμπορευμάτων και παραμένει σταθερή κατά μήκος της Καμπύλης Παραγωγικών Δυνατοτήτων (ΚΠΔ).

***Σημειώσεις-Παρατηρήσεις:** Οι παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας- αφού κάνουμε τις παραπάνω τρεις υποθέσεις-μπορούν να παρασταθούν γραφικά με μια καμπύλη/ευθεία που ονομάζεται **Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων** της οικονομίας.

Λόγω της υπόθεσης II περί πλήρους απασχόλησης των παραγωγικών συντελεστών, προκύπτει πως για να αυξήσουμε την παραγωγή ενός αγαθού πρέπει να μειώσουμε την παραγωγή του άλλου αποσπώντας συντελεστές παραγωγής από το τελευταίο, αφού δεν διαθέτουμε ελεύθερους/άνεργους συντελεστές παραγωγής για να χρησιμοποιήσουμε. Μέσα από το συμπέρασμα αυτό προκύπτει και ο λόγος για τον οποίο η Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων της Οικονομίας έχει παντού και πάντα αρνητική κλίση.

Κόστος Ευκαιρίας ή Εναλλακτικό Κόστος

Ορισμός: Το κόστος ευκαιρίας αναφέρεται στις μονάδες ενός αγαθού που θυσιάζονται για να παραχθεί μια μονάδα ενός άλλου αγαθού (Αγαθά X, Y, στο παράδειγμα του σχολικού βιβλίου). Το κόστος ευκαιρίας ή εναλλακτικό κόστος ενός αγαθού (π.χ. αγαθό Y σε μονάδες του X) υπολογίζεται όταν διαιρέσουμε το σύνολο των μονάδων του X που θυσιάζονται με το σύνολο των μονάδων του Y που παράγονται. Έτσι για παράδειγμα, αν το κόστος ευκαιρίας Y σε όρους του X είναι 10, αυτό σημαίνει πως για να παραχθεί μια επιπλέον μονάδα του αγαθού Y θυσιάζονται 10 μονάδες του αγαθού X.

Παρατήρηση: Παρατηρούμε ότι τυπικά (στις ασκήσεις) το κόστος είναι ένας αρνητικός αριθμός καθώς η αύξηση της παραγωγής του ενός αγαθού συνεπάγεται μείωση της ποσότητας του άλλου. Εν τούτοις το κόστος ευκαιρίας υπολογίζεται ΠΑΝΤΑ σε απόλυτους όρους, γι' αυτό και εμφανίζεται να παίρνει συνεχώς θετικές τιμές. Έτσι, από καθαρά λογιστική άποψη, οι διαφορές ΔY και ΔX θα έχουν πάντοτε θετικό πρόσημο γιατί στους υπολογισμούς μας θα παίρνουμε πάντα την θετική διαφορά: μεγαλύτερη τιμή-μικρότερη τιμή.

Γεωμετρική Ερμηνεία του Κόστους Ευκαιρίας

Το κόστος ευκαιρίας της πρόσθετης μονάδας του αγαθού X σε όρους του αγαθού Y δίδεται όπως, έχουμε διδαχθεί από τα μαθηματικά, από την κλίση (λ) του ευθύγραμμου τμήματος που συνδέει δυο διαδοχικούς συνδυασμούς κατά μήκος μιας δεδομένης ΚΠΔ, δηλαδή από την κλίση της εφαπτομένης σε ένα σημείο της ΚΠΔ.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ!!! Είναι πολύ σημαντικό όταν διαβάζουμε τα δεδομένα μιας άσκησης να είμαστε σε θέση να διακρίνουμε το παραγόμενο και το θυσιαζόμενο προϊόν. Για

παράδειγμα όταν αναφέρεται **Κόστος Ευκαιρίας του Y σε όρους του X, τότε ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟ προϊόν→Y και ΘΥΣΙΑΖΟΜΕΝΟ προϊόν→X**. Δηλαδή:

$$\text{Κόστος ευκαιρίας του αγαθού Y} = \frac{\text{Μονάδες του αγαθού X που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες του αγαθού Y που παράγονται}} \text{ ή } KE_Y = \frac{\Delta X}{\Delta Y}$$

και αυτό γιατί μονάχα τότε, βλέποντας τον πίνακα των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας, θα κατανοούμε από πού θα πρέπει να ξεκινήσουμε (από πάνω προς τα κάτω ή από κάτω προς τα πάνω) να υπολογίζουμε το κόστος ευκαιρίας που θα μας έχει ζητηθεί.

Αυξανόμενο-Σταθερό-Φθίνον Κόστος Ευκαιρίας

Όταν το κόστος ευκαιρίας είναι **αυξανόμενο** για να παραχθεί μια επιπλέον μονάδα ενός δεδομένου αγαθού (π.χ. όπλα), θυσιάζονται διαδοχικά όλο και περισσότερες μονάδες του άλλου αγαθού (π.χ. ψωμί). Το αυξανόμενο κόστος ευκαιρίας οφείλεται στο γεγονός πως οι συντελεστές παραγωγής δεν είναι εξίσου κατάλληλοι για την παραγωγή και των δυο αγαθών. Καθώς αυξάνεται η παραγωγή ενός αγαθού, θα αξιοποιούνται από την παραγωγή άλλων αγαθών, συντελεστές που είναι όλο και λιγότερο κατάλληλοι για την παραγωγή του παραγόμενου αγαθού. Θα απαιτούνται δηλαδή ολοένα και περισσότερες μονάδες από το θυσιάζόμενο αγαθό για τις επιπλέον ποσότητες του υπό παραγωγή προϊόντος.

Όταν το κόστος ευκαιρίας είναι **σταθερό και διαφορετικό από το 1**, για να παραχθεί μια επιπλέον μονάδα του ενός αγαθού, θυσιάζονται κάθε φορά σταθερές ποσότητες του άλλου αγαθού. Η περίπτωση του σταθερού κόστους ευκαιρίας οφείλεται στο γεγονός πως οι συντελεστές παραγωγής είναι το ίδιο κατάλληλοι για την παραγωγή και των δυο αγαθών, αλλά σε σταθερές μεταξύ τους αναλογίες δηλαδή $\Delta Y \neq \Delta X$ με τον λόγο $\frac{\Delta Y}{\Delta X}$ να είναι πάντοτε σταθερός αλλά διαφορετικός της μονάδας.

Όταν το κόστος ευκαιρίας είναι **σταθερό και ίσο με 1**, για να παραχθεί μια επιπλέον μονάδα του ενός αγαθού, θυσιάζεται κάθε φορά μια μονάδα του άλλου αγαθού. Το σταθερό κόστος ευκαιρίας οφείλεται στο γεγονός ότι οι συντελεστές παραγωγής είναι εξίσου κατάλληλοι για την παραγωγή των δυο αγαθών, δηλαδή $\Delta Y = \Delta X$ και ο λόγος $\frac{\Delta Y}{\Delta X}$ είναι σταθερός και ίσος με την μονάδα.

Όταν το κόστος ευκαιρίας είναι φθίνον, για να παραχθεί μια επιπλέον μονάδα του ενός αγαθού, θυσιάζονται διαδοχικά όλο και λιγότερες μονάδες του άλλου αγαθού. Το φθίνον κόστος ευκαιρίας οφείλεται στο γεγονός πως η καταλληλότητα των χρησιμοποιούμενων παραγωγικών συντελεστών αυξάνεται συνεχώς.

Σημειώνεται πως το φθίνον κόστος ευκαιρίας δεν παρατηρείται στις ασκήσεις καθώς επί της ουσίας δεν πρόκειται για άριστους συνδυασμούς παραγωγής.

Κόστος Ευκαιρίας και η Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων

α) Αυξανόμενο Κόστος Ευκαιρίας

↓
Κλίση της εφαπτομένης διαφορετική κατά μήκος της ΚΠΔ
↓
ΚΠΔ κοίλη προς την αρχή των αξόνων

β) Σταθερό κόστος ευκαιρίας και διαφορετικό της μονάδας

↓
Κλίση Σταθερή κατά μήκος της ΚΠΔ
↓
ΚΠΔ ευθεία γραμμή

γ) Σταθερό Κόστος ευκαιρίας και ίσο με την μονάδα

↓
Κλίση Σταθερή κατά μήκος της ΚΠΔ
↓
ΚΠΔ ευθεία γραμμή που σχηματίζει με τους άξονες ορθογώνιο ισοσκελές τρίγωνο

δ) Φθίνον Κόστος Ευκαιρίας

↓
Κλίση της εφαπτομένης διαφορετική κατά μήκος της ΚΠΔ
↓
ΚΠΔ κυρτή προς την αρχή των αξόνων (ουσιαστικά η καμπύλη δεν είναι ΚΠΔ)

Εφικτοί, Άριστοι και Αnéφικτοι Συνδυασμοί Παραγωγής

ι) ***Εφικτοί (αλλά όχι άριστοι) συνδυασμοί:*** Οι συνδυασμοί αυτοί βρίσκονται στα αριστερά της ΚΠΔ (προς την αρχή των αξόνων δηλαδή) με την παραγωγή τους να είναι εφικτή (δυνατή) αλλά όχι άριστη καθώς η οικονομία δεν χρησιμοποιεί όλες τις παραγωγικές της δυνατότητες καθώς ορισμένοι (ή όλοι) οι παραγωγικοί συντελεστές υποαπασχολούνται.

ii) **Άριστοι συνδυασμοί:** Οι συνδυασμοί αυτοί βρίσκονται πάνω στην ΚΠΔ, η παραγωγή τους είναι η καλύτερη δυνατή, η μέγιστη, καθώς οι παραγωγικοί συντελεστές απασχολούνται ορθολογικά και πλήρως, αποδίδοντας το μέγιστο των δυνατοτήτων τους.

iii) **Ανέφικτοι συνδυασμοί:** Οι συνδυασμοί αυτοί βρίσκονται στα δεξιά της ΚΠΔ (μακριά από την αρχή των αξόνων) με την παραγωγή τους να είναι ανέφικτη, γιατί βρίσκεται εκτός των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας.

Σημείωση: Ένας ανέφικτος συνδυασμός δύναται να γίνει εφικτός αν και μόνο αν πραγματοποιηθεί μετατόπιση της ΚΠΔ προς τα δεξιά. Και οι λόγοι της μετατόπισης μπορεί να είναι:

1. Αύξηση της ποσότητας των παραγωγικών συντελεστών της οικονομίας.
2. Βελτίωση της τεχνολογίας παραγωγής των δυο αγαθών.
3. Συνδυασμός των δυο παραπάνω διεργασιών.

Καταμερισμός των Έργων

Ορισμός: Το κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο όπου κάθε μέλος ενός νοικοκυριού, απασχολείται στην παραγωγή ενός και μόνο προϊόντος (ή ακόμα και μέρους μονάχα του προϊόντος αυτού) ενώ ταυτόχρονα καταναλίσκει πλήθος προϊόντων στην παραγωγή των οποίων δεν εισέρχεται ποτέ, το ονομάζουμε καταμερισμό των έργων (ή της εργασίας).

Πλεονεκτήματα

1. Κάθε άτομο απασχολείται εκεί όπου είναι αποτελεσματικότερο αντί να εισέρχεται σε εργασίες που δεν είναι αποδοτικό.
2. Όταν ένα άτομο απασχολείται σε μια και μοναδική εργασία αναμφίβολα αναπτύσσει πρόσθετη δεξιότητα γεγονός που βελτιώνει την απόδοση του.
3. Η ανεπτυγμένη εξειδίκευση οδηγεί σε πρόσθετες βελτιώσεις του τρόπου με τον οποίο πραγματοποιείται η παραγωγή, όπως για παράδειγμα την δημιουργία εφευρέσεων που οδηγούν στην αύξηση της παραγωγής.

Μειονέκτημα

Η μεγάλη εξειδίκευση σε μια περιορισμένη παραγωγική δραστηριότητα μετατρέπει την εργασία σε μια ανιαρή απασχόληση, γεγονός που συνιστά ένα μείζον κοινωνιολογικό πρόβλημα της σύγχρονης εποχής.

Χρήμα

Χρήμα είναι οποιοδήποτε αντικείμενο που θεωρείται γενικά αποδεκτό ως μέσο ανταλλαγής δυο διαφορετικών μεταξύ τους αγαθών. Οτιδήποτε δηλαδή η κοινωνία νομιμοποιεί σαν γενικό μέσο ανταλλαγής θα πρέπει να λογίζεται ως χρήμα.

Με την χρήση του χρήματος η ανταλλαγή χωρίζεται σε δύο ξεχωριστές πράξεις: μια πώληση και μια αγορά. Έτσι, σε κάθε μεταβίβαση προϊόντος (αγορά ή πώληση) αντιστοιχεί και μια αντίθετη μεταβίβαση χρήματος.

Το Οικονομικό Κύκλωμα

Σαν οικονομικό κύκλωμα ορίζεται το σύνολο των οικονομικών σχέσεων που δημιουργούνται ανάμεσα στις βασικές μονάδες του οικονομικού συστήματος, δηλαδή ανάμεσα στα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και το κράτος. Όπως μας δείχνει το διάγραμμα 1.3, στην σελίδα 23 του σχολικού βιβλίου,

Οι επιχειρήσεις αγοράζουν παραγωγικούς συντελεστές έναντι αμοιβής ενώ παράγουν και πωλούν αγαθά και υπηρεσίες έναντι χρηματικού αντιτίμου (δηλαδή την τιμή του προϊόντος).

Τα νοικοκυριά πωλούν τις υπηρεσίες των παραγωγικών συντελεστών έναντι αμοιβής και αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες έναντι χρηματικού αντιτίμου.

Το κράτος παρεμβαίνει στην λειτουργία του οικονομικού συστήματος προσφέροντας αφενός αγαθά, παρέχοντας υπηρεσίες στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις και εισπράττοντας αφετέρου έσοδα μέσω της πολιτικής των φόρων.

Παρατηρούμε επομένως πως υπάρχει μια ροή πραγματικών μεγεθών (αγαθά, υπηρεσίες, παραγωγικοί συντελεστές) στην οποία αντιστοιχεί πάντοτε μια εγχρήματη ροή (δαπάνη, αμοιβή, εισόδημα, φόροι) η οποία λαμβάνει χώρα ταυτόχρονα. Πρέπει να σχολιάσουμε πως οι ροές αυτές είναι συνεχείς, δηλαδή συμβαίνουν κάθε χρονική

στιγμή και δεν έχουν πάντα το ίδιο μέγεθος καθώς ο όγκος των συναλλαγών μεταβάλλεται.

Αβεβαιότητα στην Οικονομική Ζωή

Όλες οι οικονομικές μονάδες (επιχειρήσεις, νοικοκυριά, κράτος) χαρακτηρίζονται από έναν εξαιρετικά σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας ως προς το αποτέλεσμα των οικονομικών ενεργειών τους (Οι καιρικές συνθήκες και τα ζιζάνια έχουν σημαντική επίδραση στο τελικό προϊόν της αγροτικής παραγωγής, ο εργαζόμενος δεν γνωρίζει αν θα συνεχίσει στην απασχόληση του ή θα απολυθεί, ο επιχειρηματίας δεν γνωρίζει με βεβαιότητα αν η δραστηριότητα του θα αποδώσει κέρδη ή όχι). Ουσιαστικά δηλαδή σε όλα τα οικονομούντα άτομα υπάρχει ένα σημαντικό στοιχείο αβεβαιότητας σχετικά με τα αποτελέσματα των ενεργειών τους. Συνεπώς, η διαδικασία λήψης αποφάσεων δεν βασίζεται στην βεβαιότητα του αποτελέσματος, αλλά στις προσδοκίες που οι μονάδες αυτές διαμορφώνουν για τα αποτελέσματα των πράξεων τους.

Οι Πληροφορίες

Στην ανάλυση του οικονομικού συστήματος και της λειτουργίας της αγοράς κάνουμε συνήθως την υπόθεση πως όλες οι οικονομικές μονάδες διαθέτουν πλήρη γνώση των δεδομένων που επικρατούν. Για παράδειγμα υποθέτουμε πως ένας εργαζόμενος γνωρίζει τα ημερομίσθια που προσφέρουν οι εργοδότες, οι επιχειρηματίες γνωρίζουν τις τιμές των παραγωγικών συντελεστών και την κατάσταση των αγορών ενώ τέλος οι καταναλωτές γνωρίζουν τις τιμές των προϊόντων που προσφέρονται στην αγορά.

Ενότητα II: Ασκήσεις-Προβλήματα

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα Σ αν η πρόταση είναι σωστή, ή το γράμμα Λ αν η πρόταση είναι λάθος και διορθώστε τις λανθασμένες προτάσεις.

1. Το ερώτημα της οικονομικής ανάπτυξης δεν έχει έννοια στην περίπτωση της οικονομίας ενός ατόμου π.χ. στην οικονομία του Ροβινσώνα Κρούσου Σ Λ
2. Η ανθρώπινη ικανότητα διαβλέπει κάποιο κέρδος σε διαφορές οικονομικές δραστηριότητες και να αναλαμβάνει να συνδυάσει την εργασία, την γη και το κεφάλαιο για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών είναι γνωστή ως επιχειρηματικότητα Σ Λ
3. Η ύπαρξη και μόνο των συντελεστών παραγωγής τους δίνει την ιδιότητα των συντελεστών παραγωγής Σ Λ
4. Απαραίτητα στοιχεία της παραγωγικής διαδικασίας είναι η φύση και το κεφάλαιο Σ Λ
5. Ο συντελεστής έδαφος περιλαμβάνει μονάχα τη γεωγραφική έκταση και την επιφάνεια Σ Λ
6. Η έννοια της αγοράς περιλαμβάνει μονάχα τους χώρους στους οποίους μπορεί να γίνει μια αγοραπωλησία Σ Λ
7. Το βασικό χαρακτηριστικό των οικονομικών αγαθών είναι ότι βρίσκονται σε απεριόριστες ποσότητες σε σχέση με τις ανάγκες που ικανοποιούν Σ Λ
8. Το μαγνητόφωνο ενός παιδιού είναι καταναλωτό αγαθό Σ Λ
9. Το οικόπεδο πάνω στο οποίο κτίζεται ένα εργοστάσιο ανήκει στο συντελεστή παραγωγής "Κεφάλαιο" Σ Λ
10. Αντικείμενο της Οικονομικής Επιστήμης είναι μονάχα η μελέτη του τρόπου διανομής των προϊόντων στα μέλη της κοινωνίας Σ Λ
11. Το αυτοκίνητο μιας οικογένειας είναι διαρκές αγαθό, ενώ το αυτοκίνητο μιας εταιρείας όχι. Σ Λ
12. Τα εργαλεία είναι παραχθέντα μέσα παραγωγής Σ Λ

13. Ένα μουσικό κομμάτι είναι υλικό αγαθό Σ Λ
14. Κάθε οικονομία παράγει πάντα τους συνδυασμούς των προϊόντων που απεικονίζονται πάνω στην ΚΠΔ Σ Λ
15. Στους συντελεστές παραγωγής περιλαμβάνεται το χρηματικό κεφάλαιο Σ Λ
16. Τα ελεύθερα αγαθά βρίσκονται σε σχετική ανεπάρκεια Σ Λ
17. Τα κτίρια μιας επιχείρησης ανήκουν στην κατηγορία των κεφαλαιουχικών αγαθών Σ Λ
18. Η τηλεόραση είναι καταναλωτό αγαθό Σ Λ

Να αντιστοιχίσετε κατάλληλα, τα δεδομένα της πρώτης στήλης με τα δεδομένα της δεύτερης στήλης

A.

α. Το φορτηγό είναι....	υλικό, διαρκές και καταναλωτικό αγαθό
β. Η κουζίνα στο σπίτι....	υλικό, καταναλωτό και καταναλωτικό αγαθό
γ. Η σοκολάτα είναι....	υλικό διαρκές και κεφαλαιουχικό αγαθό

B.

α) Εργασία	Κτίρια
β) Έδαφος	Διδασκαλία στην Τάξη
γ) Κεφάλαιο	Ίδρυση νέου εργοστασίου στο εξωτερικό
δ) Επιχειρηματικότητα	Γεωγραφική έκταση

Γ.

α) Το χαρακτηριστικό των εργαλείων είναι
ότι αποτελούν....	παραγωγική διαδικασία
β) Το σύνολο των γνώσεων και ικανοτήτων που
αποκτά ο άνθρωπος με την μόρφωση και την	εν δυνάμει συντελεστής

εμπειρία

γ) Μηχανήματα που παραμένουν αχρησιμοποίητα το ανθρώπινο κεφάλαιο
σε μια επιχείρηση

δ) Η μετατροπή του ξύλου σε έπιπλο συνιστά παραχθέντα μέσα
παραγωγής

Σημειώστε με X στις στήλες του πίνακα, τις κατηγορίες στις οποίες μπορεί να καταταγεί κάθε ένα από τα αγαθά της πρώτης στήλης

Αγαθό	Υλικό	Άυλο	Διαρκές	Καταναλωτό	Κεφαλαιουχικό	Καταν/κό
Παγωτό						
Φόρεμα						
Ψωμί						
Τραπέζι						
Συναυλία						
Μήλο						
TV						
Τσιγάρα						
Φούστα						
Ψυγείο						
Πιάνο						
Ντομάτα						
Ταξί						
Ποτήρι						
Cafe						
Ψωμί						
Όπλα						
Διάλεξη						
Στυλό						
Μαθητή						